

”תערוכות תל-אביב” / הארץ / 2.8.63 / תע' יחיד / גלריה ”שולמית” / תל-אביב

ציוריו של חיים ברגל מהווים ניסיון רציני לתאר את הנוף שבו מצוי הצייר, בצורה הנבנית גם מהציור המופשט וגם מהציור הפיגורטיבי. חיים ברגל אינו מסתפק שוב בתיאור היצוניותה של המציאות שסביבו, אך בכך בלבד לא סגי. בעיית אפשרויות מסירתה של מהות זו, היא בעייתו העיקרית של הצייר. בארגונה של מציאות זו במסגרת קומפוזיציה ציורית - ארגון המחייב ויתור על הרבה פרטים והשארת העיקר. חיים ברגל מנסה לתאר את מהות הנוף בו הוא מצוי, וניסיון זה הוא, בעת ובעונה אחת, כוחו של הצייר וגם חולשתו. כשמנסים לתאר מהות, חייבת מהות זו להיות ברורה היטב לצייר. חיים ברגל בוחר למסור מהות של עץ בננה, למשל, ע”י שימוש בצורות הלקוחות - או אפילו מווקקות - מעץ הבננה המוחשי. התוצאה היא פער - לעיתים עד כדי התנגשות - בין קטעים שונים בציור, שצורותיהם ניתנות להילקח מהעצם ובין קטעים אחרים שצורותיהם אינן ניתנות, לפחות לא בנקל, להילקח מהעצם המשמש אובייקט. קל הרבה יותר לקחת מוטיבים צורניים מגדר או אפילו מסלע, מאשר לזקק מוטיב צורני מאובייקט אמורפי יותר טבעי - כמו למשל השמיים. אין זה רק הבדל במהות האובייקט, אלא הבדל עמוק לא פחות באפשרות העברתו של אובייקט כזה אם ניגשים אליו בגישתו של ברגל למדיום של צורה ויחידה בניינית ציורית. למעשה, הקונפליקט נעוץ, עוד לפני שהגיע לפתרון, או לניסיון של פתרון ציורי, בפנומנליזם. אין עדיין לחיים ברגל גישה אחידה וכוללת לסוגי האובייקטים השונים המשמשים לו נושא, והדי חוסר אחידות זו משתקפים גם בציוריו. ליד נושא מרכזי מוחשי בנוי ומסוגנן, מופיעים כתמים אמורפיים צבעוניים, שאינם נובעים בהכרח מפיתוחו הצורני של הנושא עצמו. בדרך פשטנית יותר אפשר לומר, איפוא, שהיחס בין הנושא המרכזי ובין הרקע אינו אורגני די הצורך, אם כי יש כל הסימנים לראשית ארגון כזה. דווקא הציורים הקטנים יותר. כגון ”שדות”, ”ערוגות” ודומיהם, שלמים הרבה יותר בתוך עצמם - אולי דווקא משום שאין הצייר מערבב בהם סוגים שונים של אובייקטים. ניסיונו של חיים ברגל מעניין במיוחד, דווקא משום שגישתו מאפשרת - כפי שמוצאים בציורים הקטנים יותר - לחבוק במסגרת ציור אחד אווירה (שאינה אנקדוטית) עם ערכים צורניים שבהם מנסה הצייר למסור מהירות. זהו ניסיון שכדאי לעקוב אחריו.